

EHM3151

Elektronik Devreler 1 Laboratuvarı

**Deney 1: Cihaz Kullanımı, Lehimleme
Tekniği ve Diyot Karakteristikleri**

Cihaz Kullanımı

Lehimleme

Diyot Karakteristikleri

Laboratuvarda Kullanılan Cihazlar

DC Güç
Kaynağı

Osiloskop

Sinyal
Jeneratörü

Multimetre

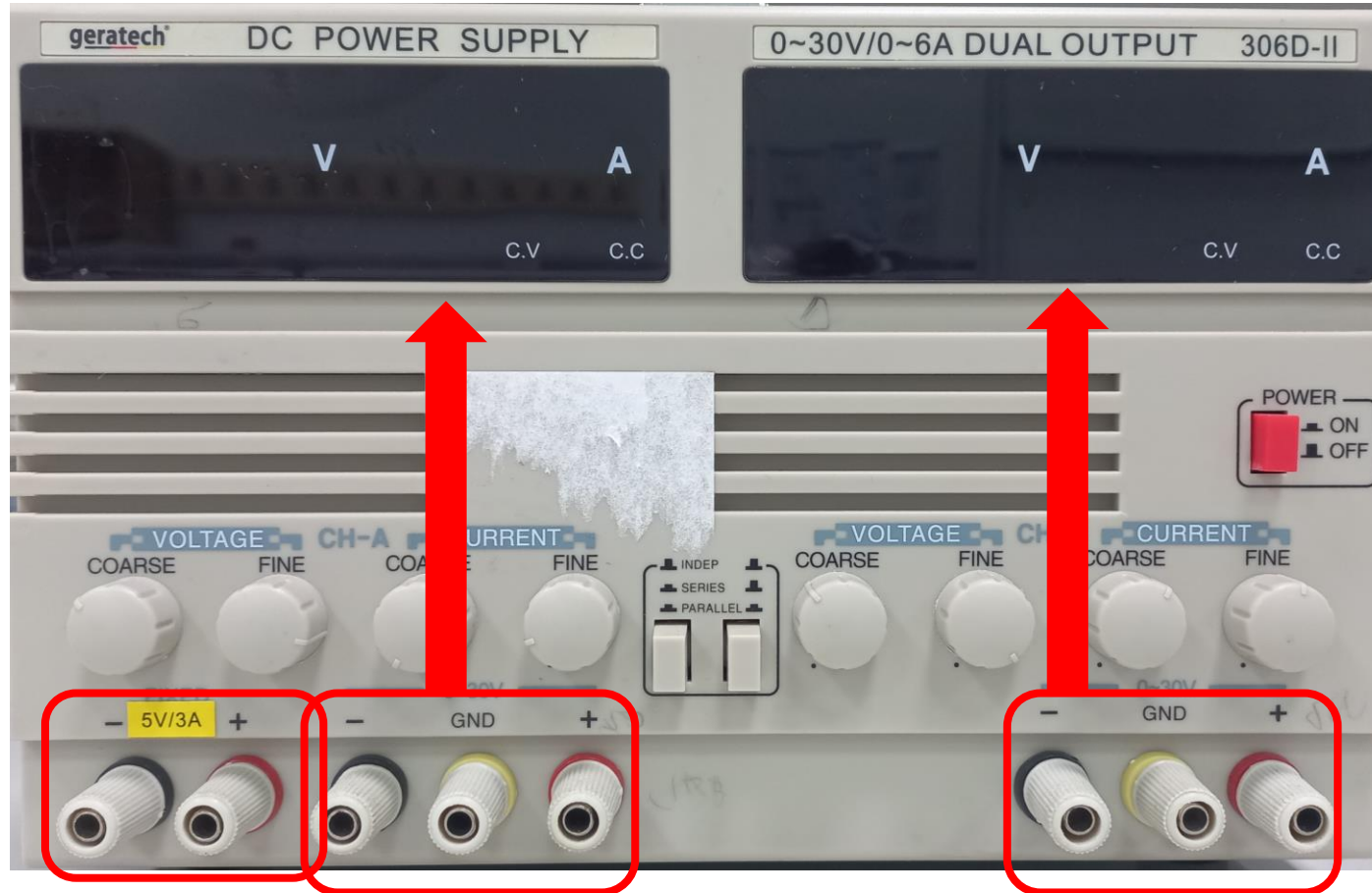

Trafo

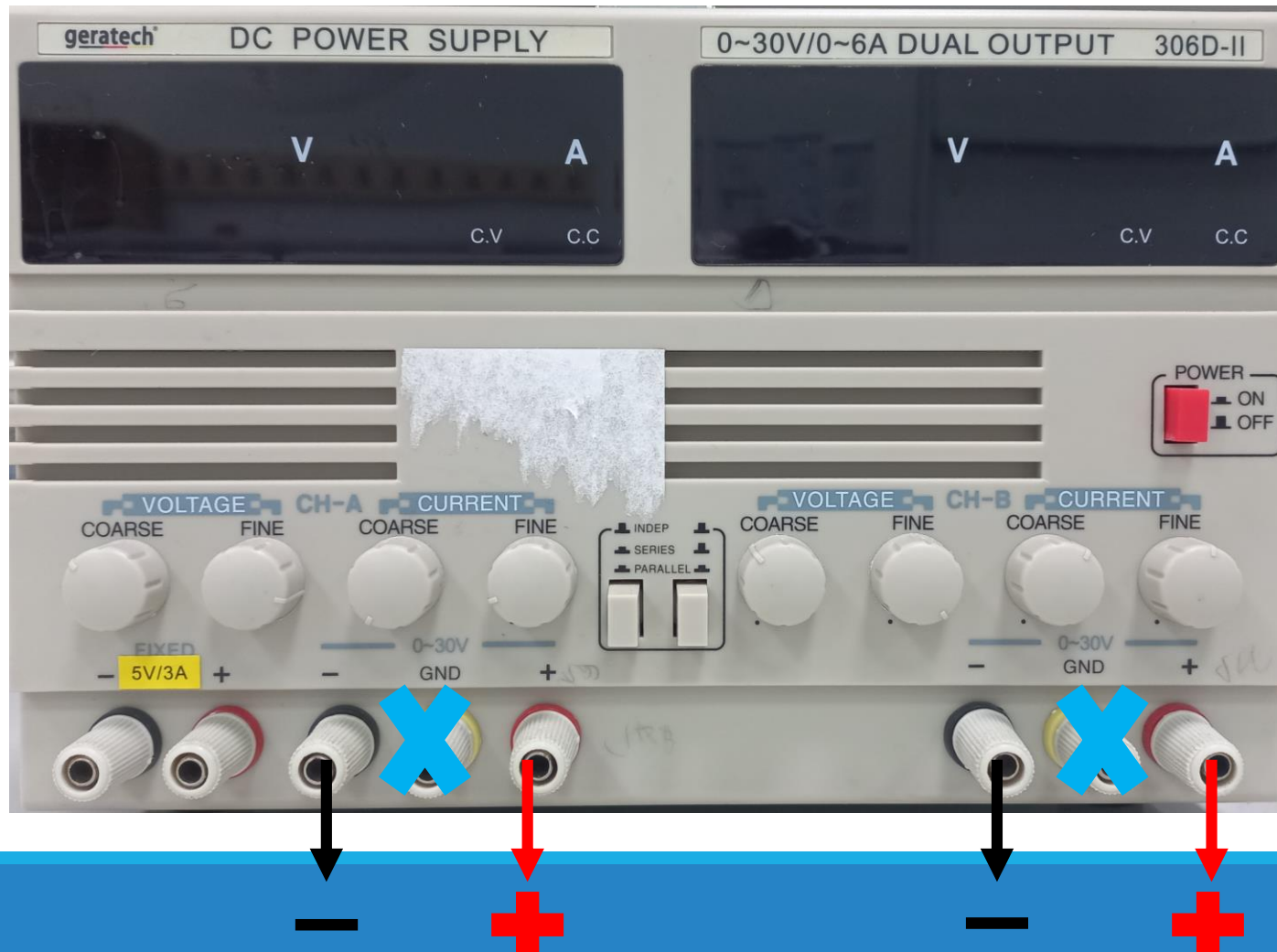
DC Güç Kaynağı Kullanımı

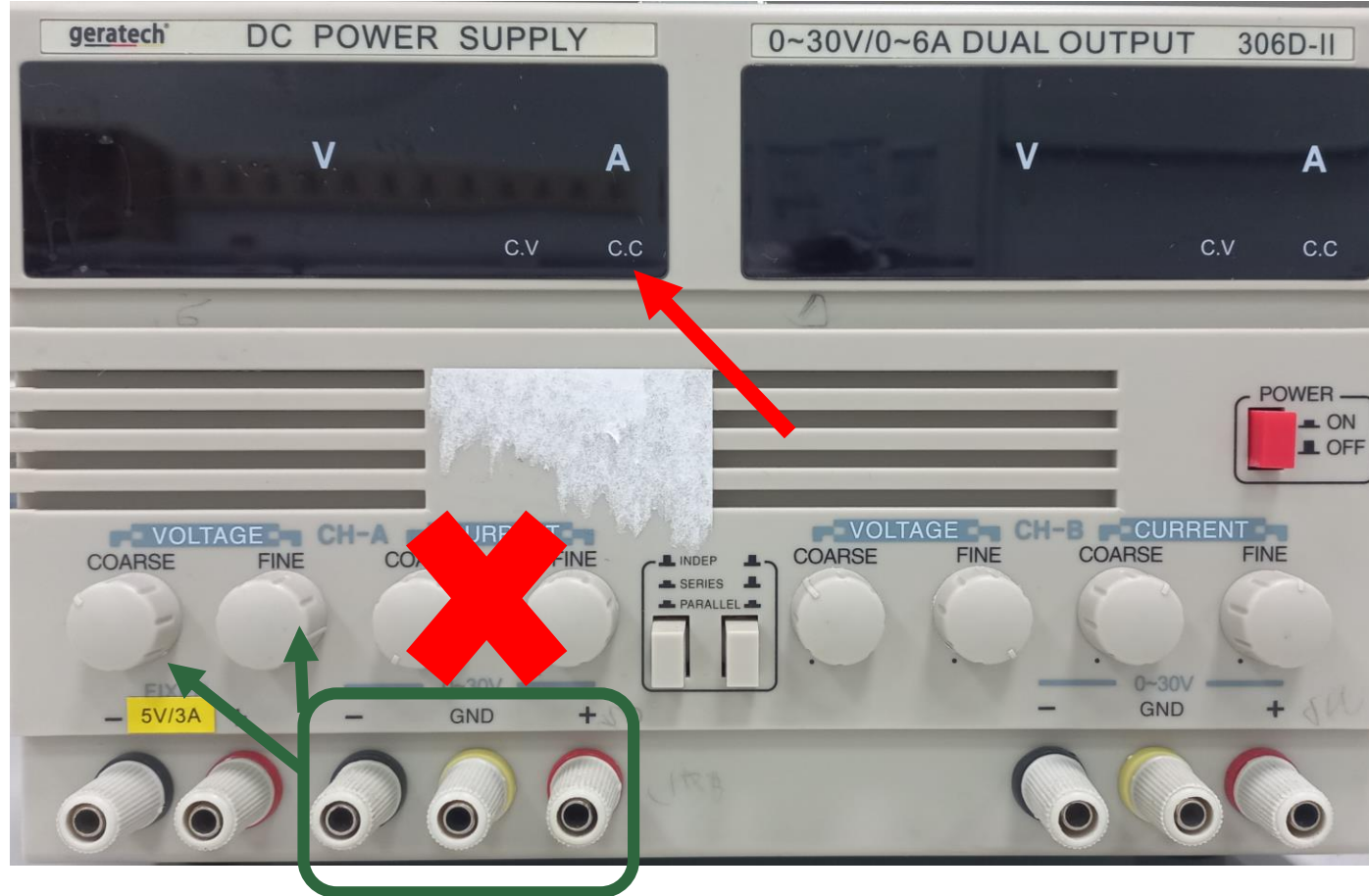
DC Güç Kaynağı Kullanımı

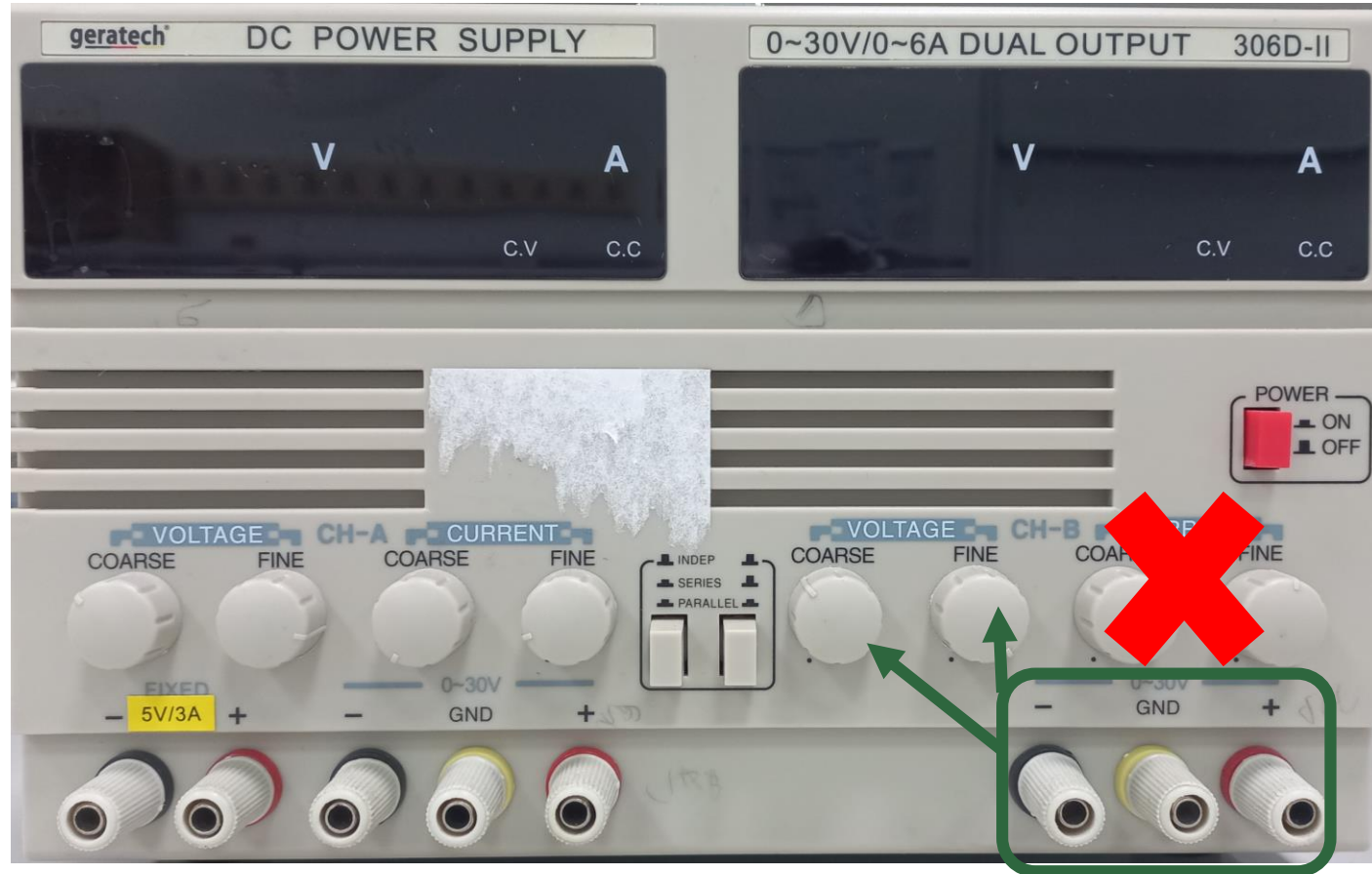
DC Güç Kaynağı Kullanımı

DC Güç Kaynağı Kullanımı

DC Güç Kaynağı Kullanımı

Multimetre Kullanımı

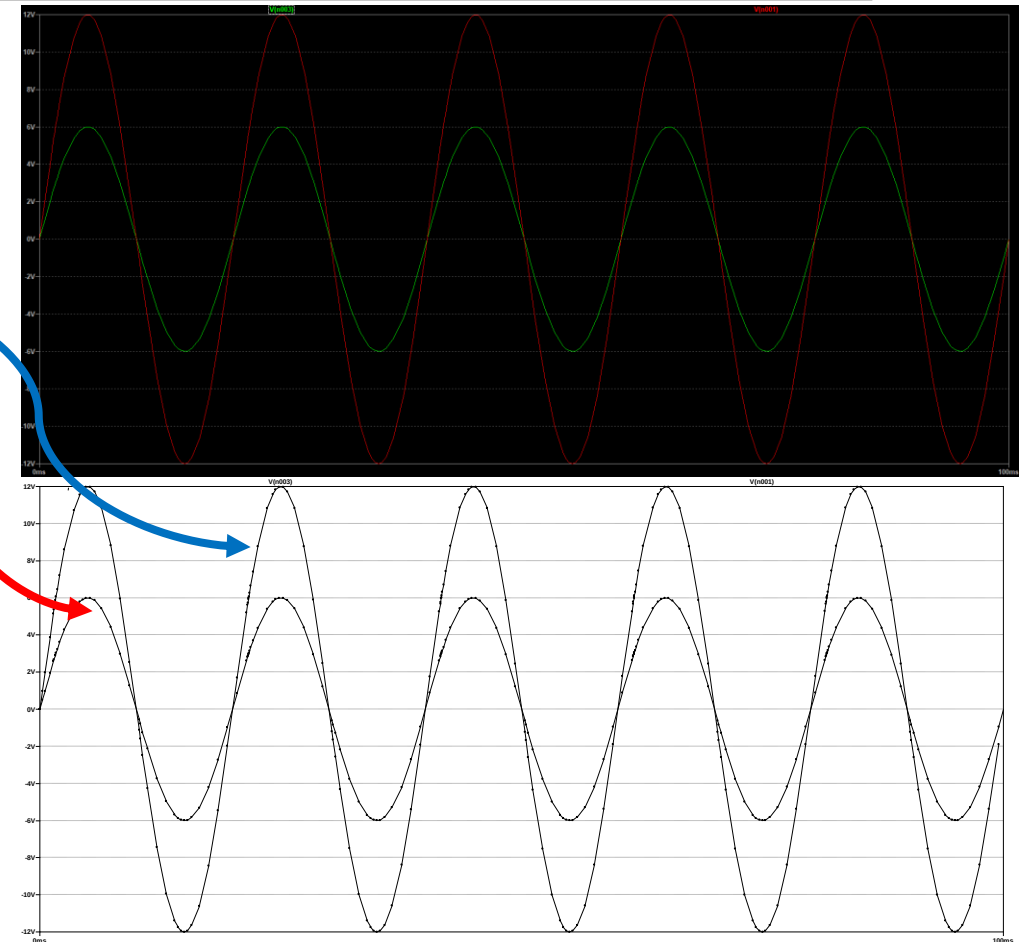
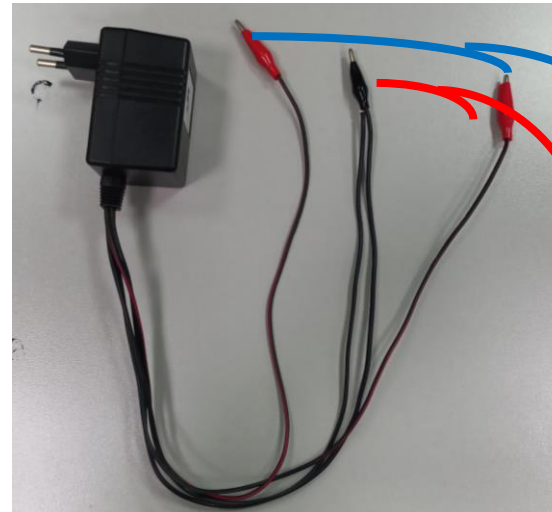
Multimetre Kullanımı

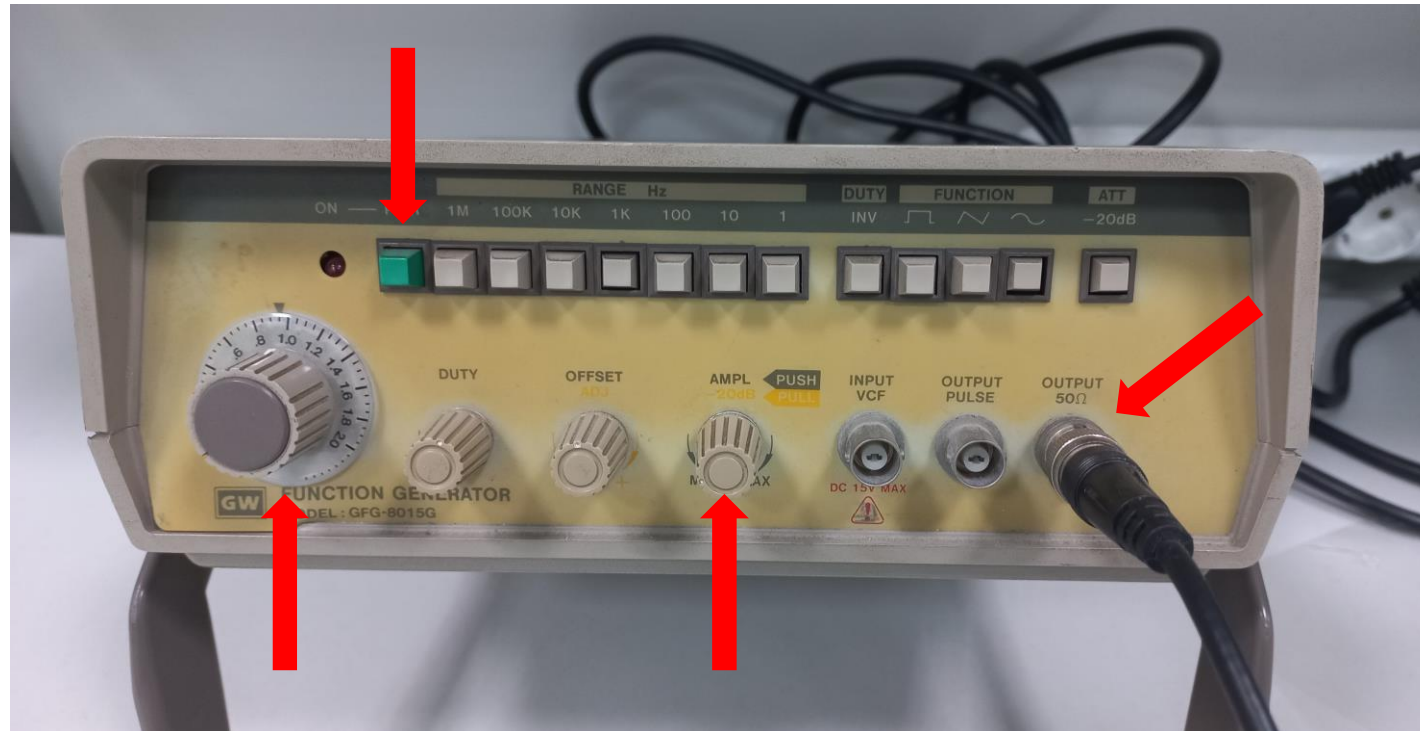
Multimetre Kullanımı

Trafo

Sinyal Jeneratörü

Sinyal Jeneratörü

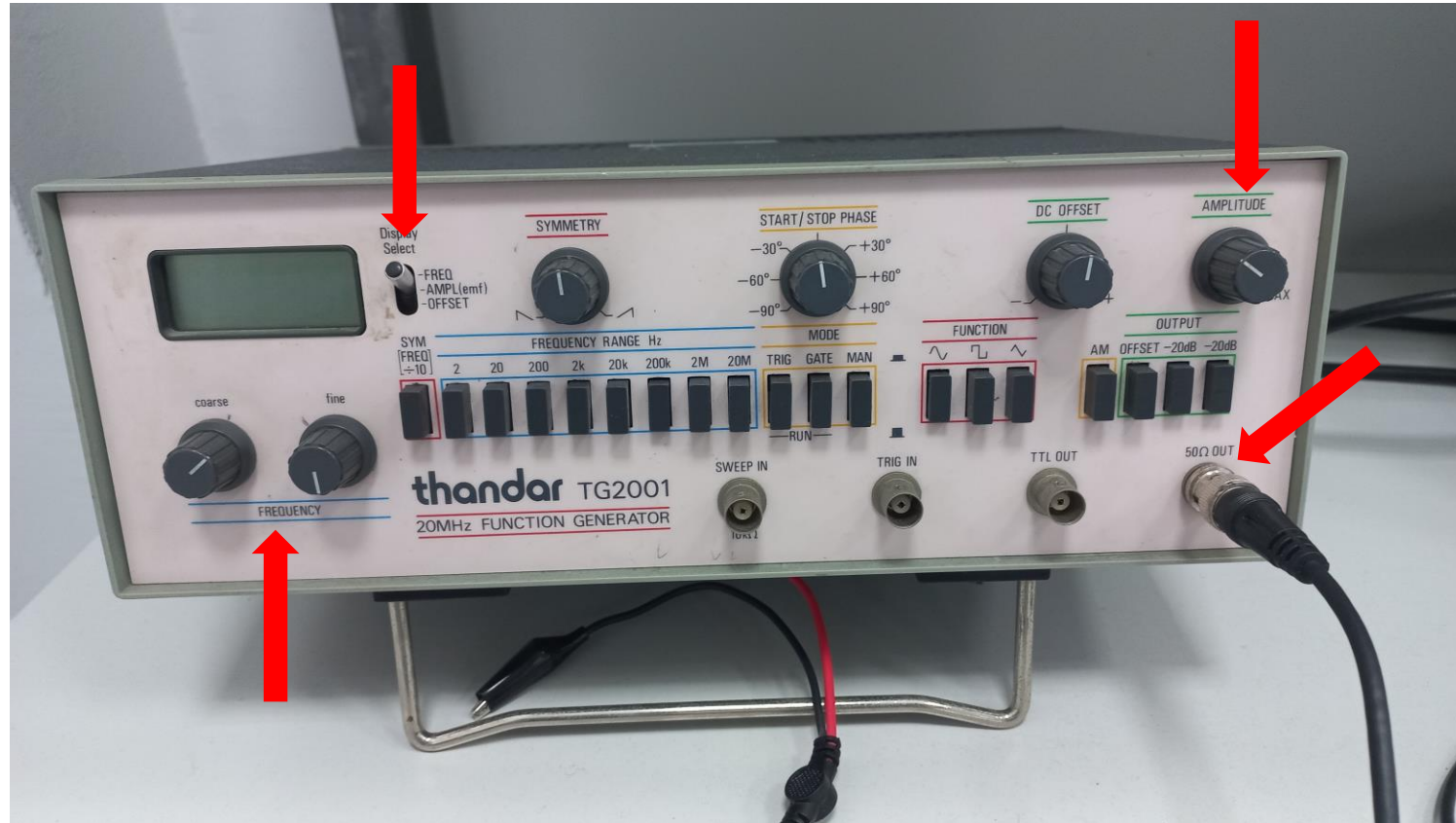
Sinyal Jeneratörü

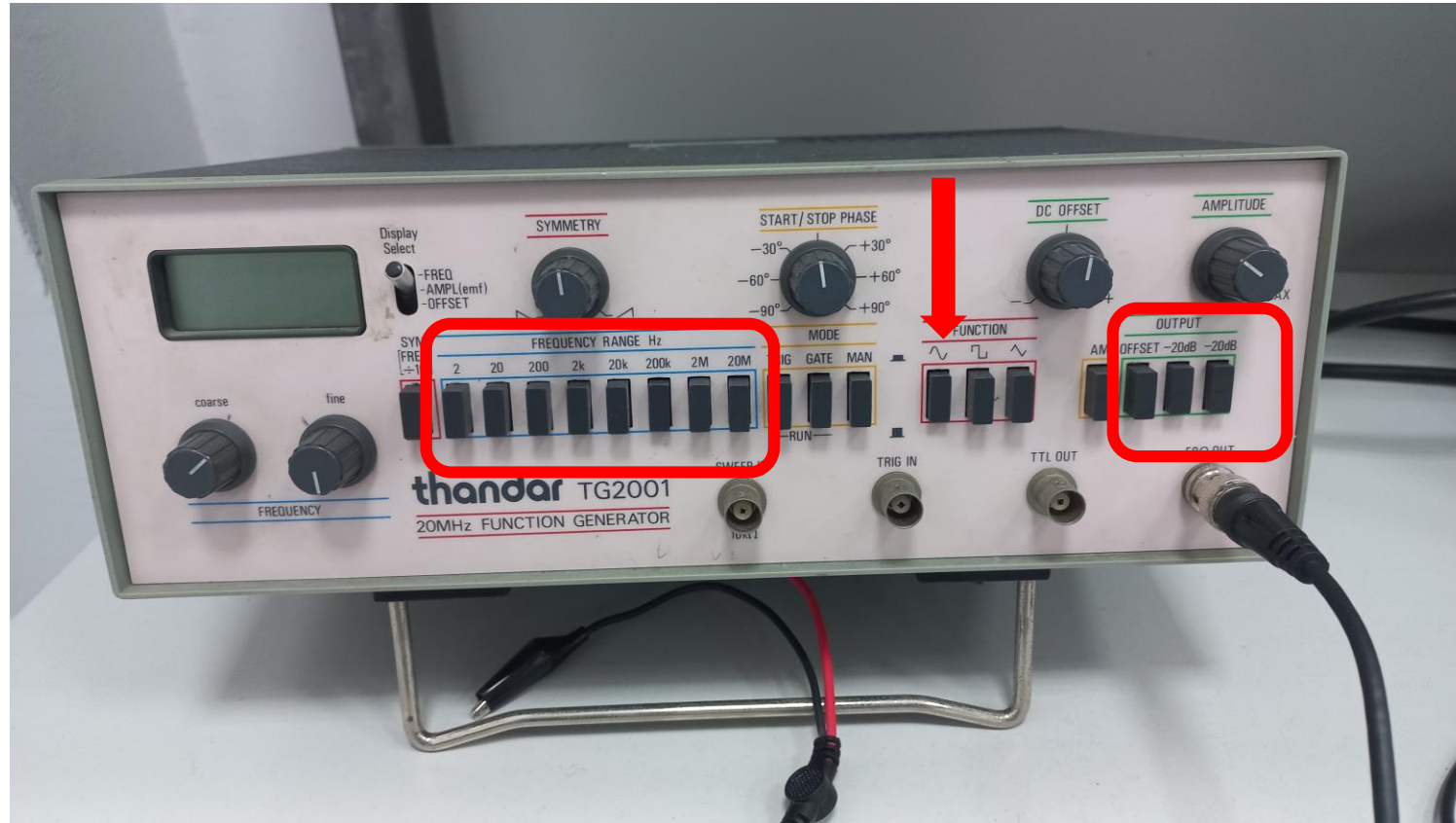
Sinyal Jeneratörü

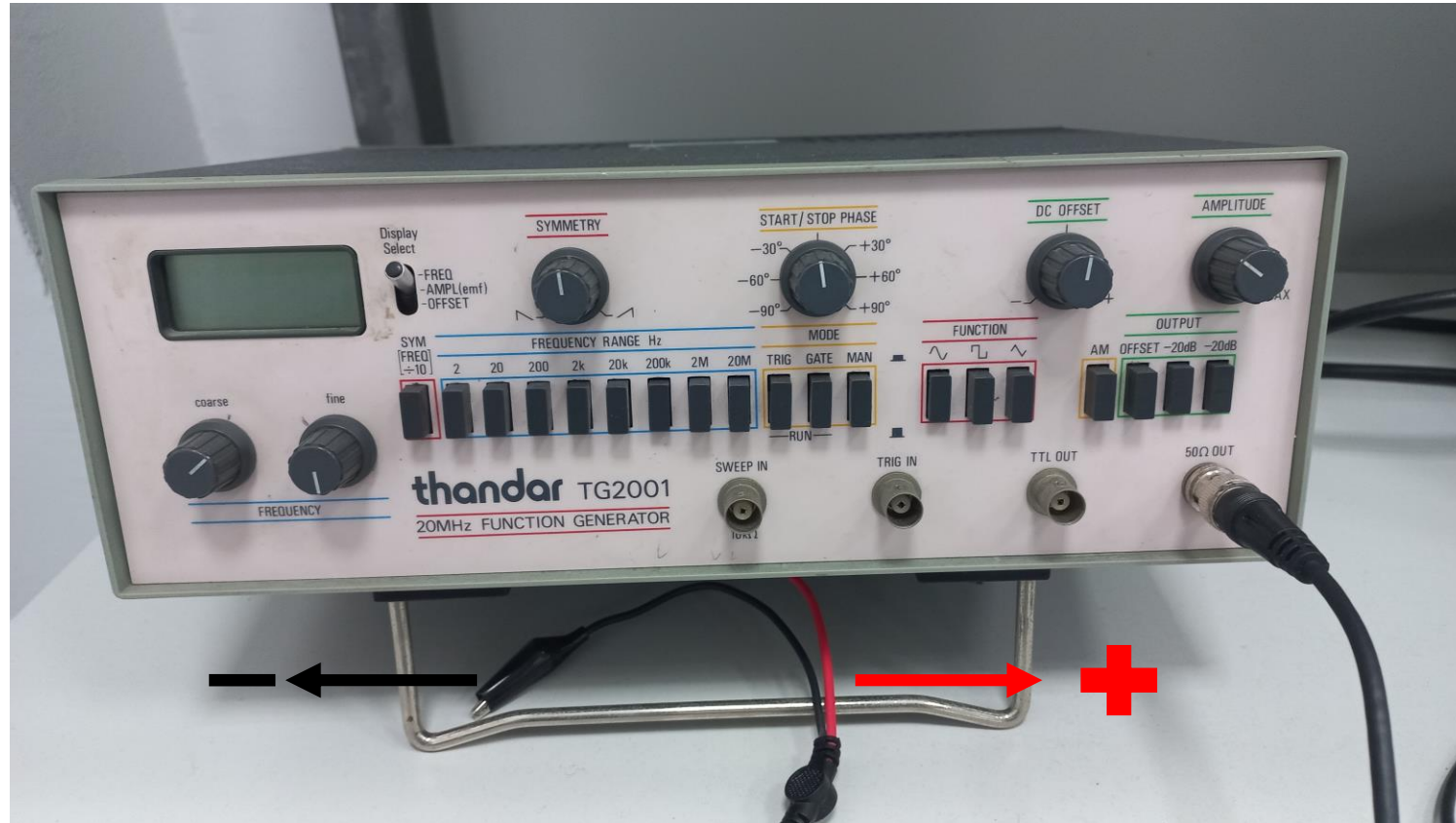
Sinyal Jeneratörü

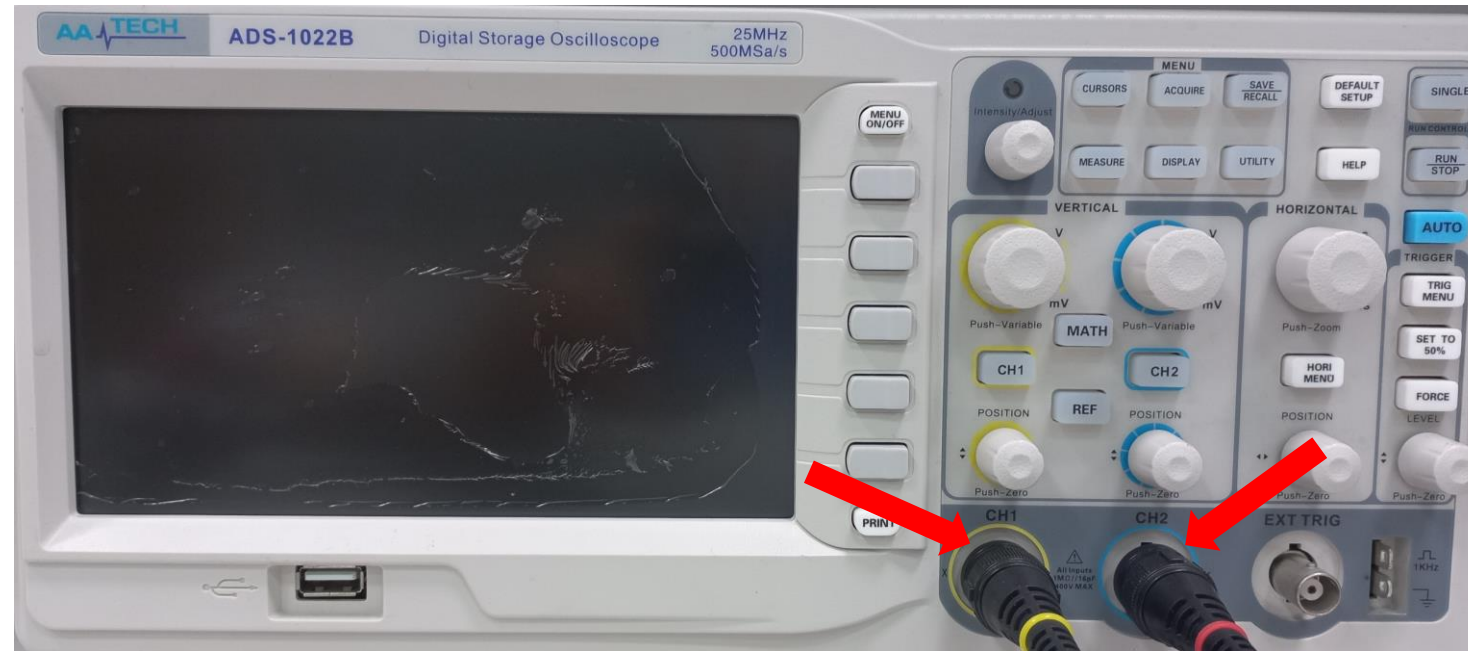
Sinyal Jeneratörü

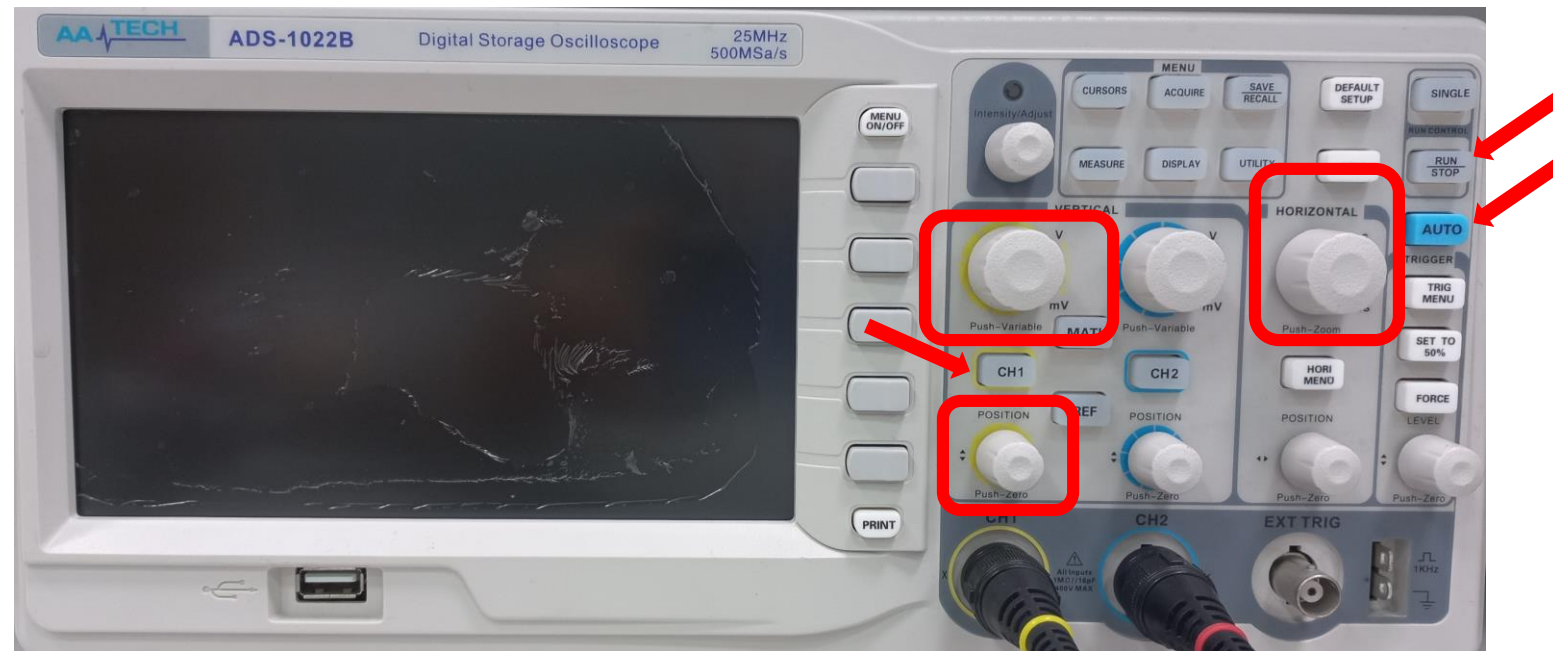
Sinyal Jeneratörü

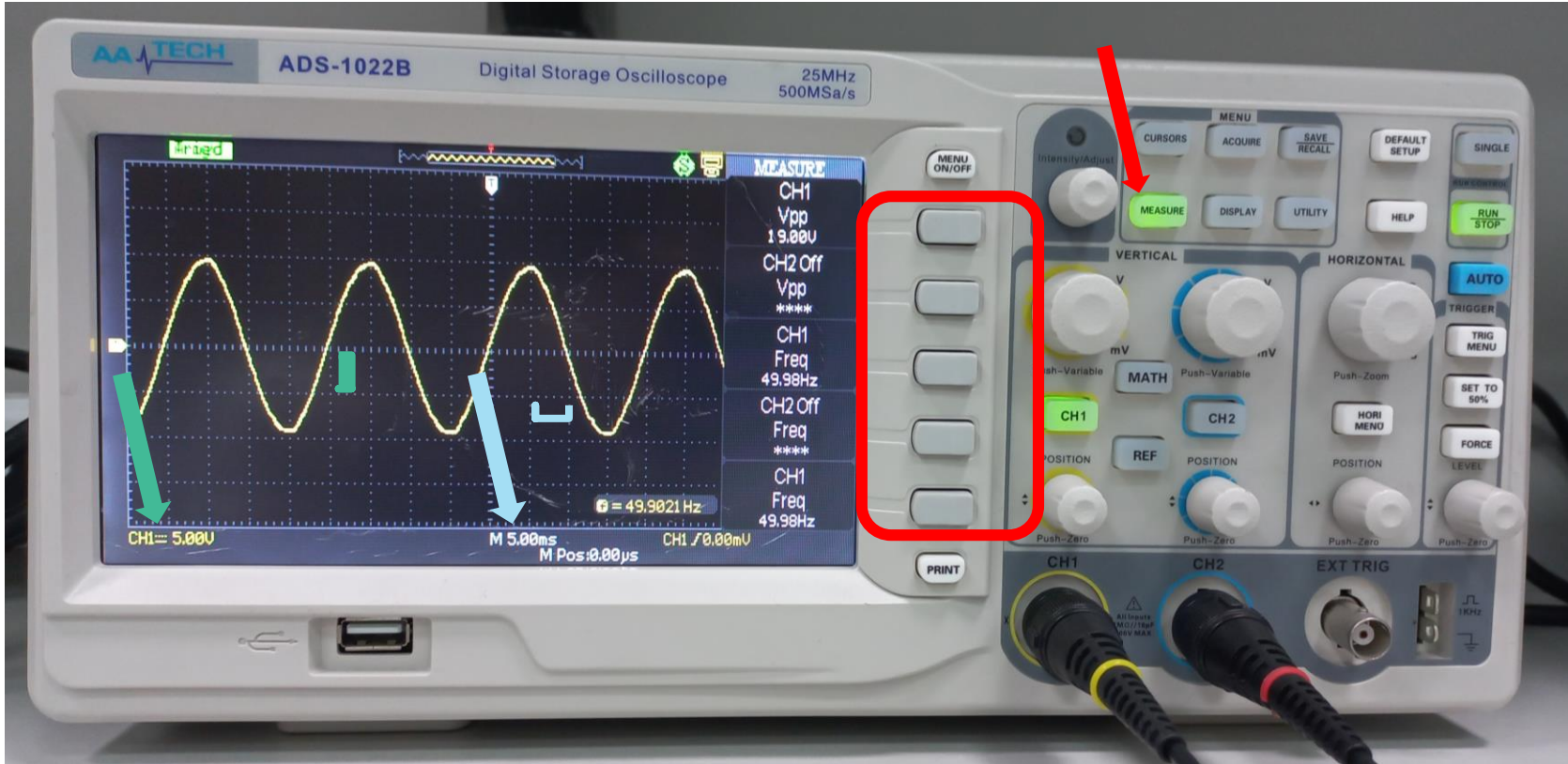
Osiloskop

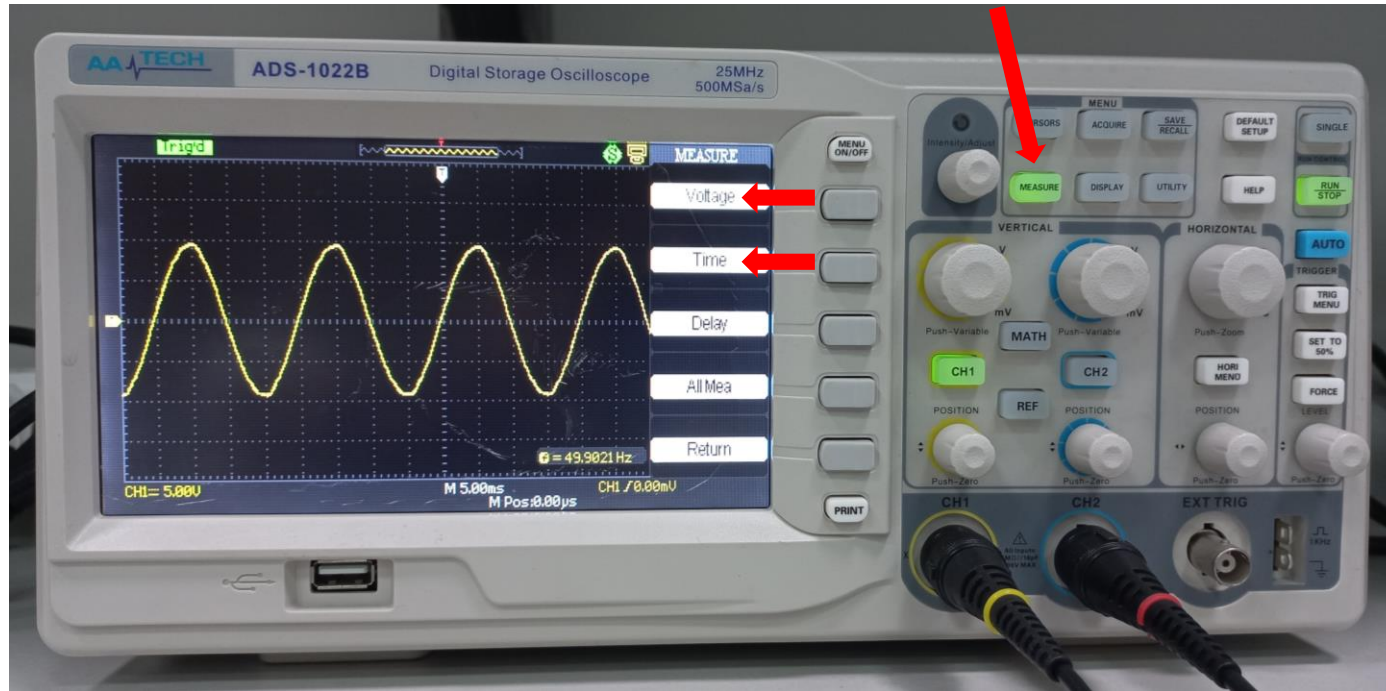
Osiloskop

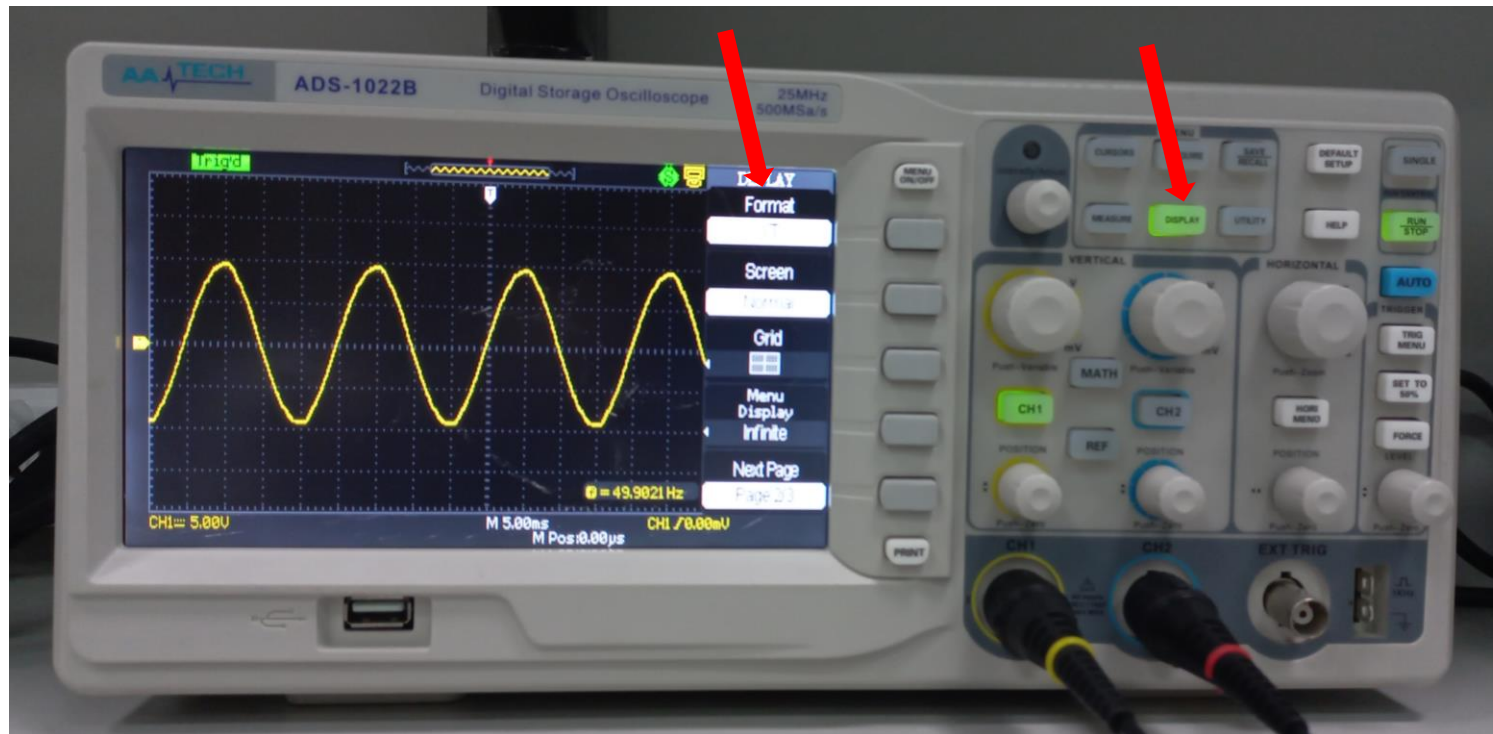
Osiloskop Ölçüm Alma

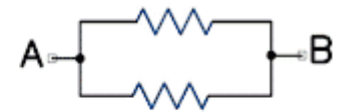
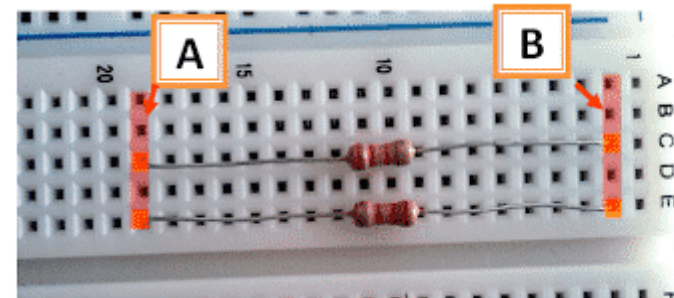
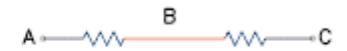
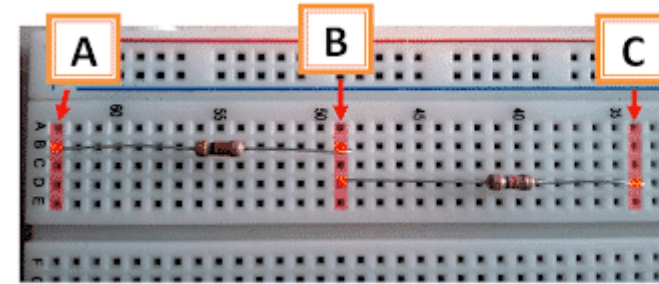
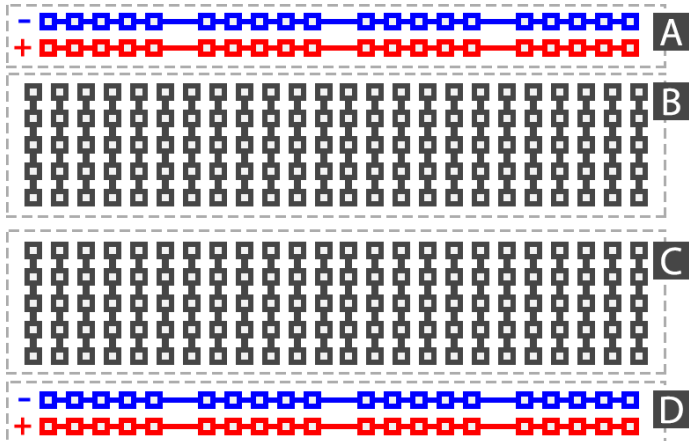
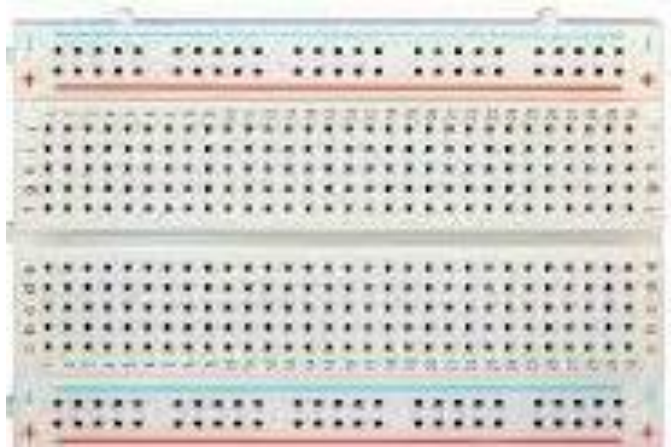
Osiloskop Ölçüm Alma

Osiloskop X-Y Modu

Breadboard kullanımı

Lehimleme Tekniği

- Lehimlenecek bölge havya ile ısıtılır.
- Isıtılan bölgeye lehim tutulur ve lehim iletken bölgeyi kaplar.
- Lehim soğuduğunda işlem tamamlanmış olur.

Havya

Lehim Teli

Lehim Pastası

Diyot

- Diyot, yalnızca bir yönde akım geçiren devre elemanıdır.
- Bir yöndeki direnci ihmal edilebilecek kadar küçük, diğer yöndeki dirençleri ise çok büyük olan elemanlardır.
- Direncin küçük olduğu yöne “iletim yönü”, büyük olduğu yöne “tıkama yönü” denir.
- Diyot sembolü akım geçiş yönünü gösteren bir ok şeklindedir. Ayrıca, diyotun uçları pozitif (+) ve negatif (-) işaretleri ile de belirlenir. “+” uca anot, “-” uca katot denir.
- Diyotun anoduna, gerilim kaynağının pozitif (+) kutbu, katoduna kaynağın negatif (-) kutbu gelecek şekilde gerilim uygulandığında diyot iletme geçer.

Diyot

- Yarıiletkenlerin yapımında kullanılan en çok kullanılan maddeler silikon ve germanyumdur.
- Bu maddeler saflaştırılıp etken maddeler eklendikten sonra P tipi ve N tipi olarak iki farklı yarı iletken madde elde edilir.
- Temel anlamda diyot bir N ve bir P tipi yarı iletkenin aralarında bir bariyer olacak şekilde yan yana getirilmelerinden oluşur.
- Diyotta p ve n tipi malzemeler arasında düzlemsel metalürjik kontak da denen jonksiyon (eklem) vardır.
- Çalışması kutuplanmasına bağlı olarak uzay yük bölgesinin (SCR) genişleyip daralması prensibi üzeredir

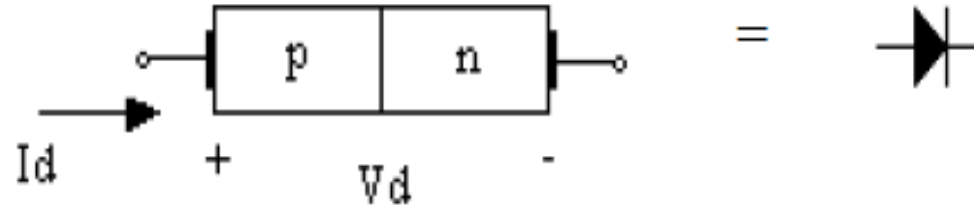

Diyot

- Kaynağın pozitif ucu p tarafı kontağına negatif ucu da n tarafının kontağına bağlanırsa diyot iletim yönünde kutuplanır çünkü uzay yük bölgesi en dar şekle gelmiştir ve uygulanan gerilim bu dar bölgenin geçilmesine yeterli bir eşik gerilim değerini aştığı zaman iletim akımı I_d akar.
- Ters kutuplanması halinde idealde diyotun akım iletmemesi gerekmektedir çünkü uzay yük bölgesi çok büyüyecektir açık devre karakteristiği gösterecektir, ancak çok küçük (femto Amper mertebesinde) bir sızıntı akımı akar bu akıma I_s ters satürasyon akımı denir.

Diyot

Diyot akımının yönü ve akım-gerilim ilişki denklemi ile aşağıda verilmiştir.

$$I_D = I_S \cdot \left[e^{V_D / nV_T} - 1 \right]$$

I_S : Ters satürasyon akımı

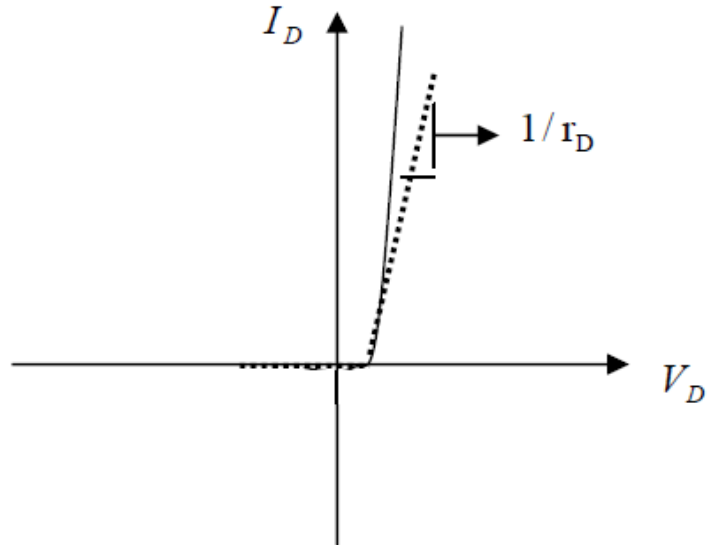
V_D : Diyota uygulanan gerilim

n : İdealden uzaklaşma faktörü

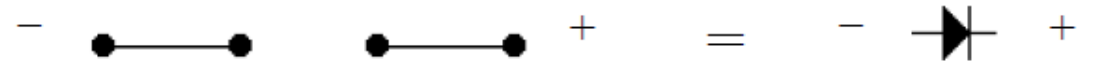
V_T : Termal voltaj $V_T = \frac{k.T}{q}$

Parçalı Lineer Diyot Modeli

Diyot karakteristik eğrisine çizilen teğetlerle parçalı lineer modellenir. Karakteristik teğetleri incelenirse diyotun; gerilimi iletmeye başladığı bir açma potansiyeline ve iletim yönünde çizilen teğetin eğimi kadar bir iletkenliğe sahip olduğu görülür. Diyotun iki bacağına uygulanan gerilim farkı eşik geriliminden büyük olursa diyot iletime geçer aksi halde yani uygulanan gerilim eşik geriliminden küçük veya ters kutuplanmış ise diyot kesimdedir.

İletimdeki diyotun eşdeğer parçalı lineer modeli.

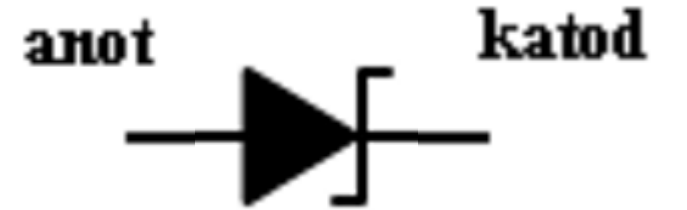
Kesimdeki diyotun eşdeğer modeli.

Zener Diyot

- Zener diyot, P ve N tipi yarı iletken malzemelerden oluşmuş silikon yapılıdır. Uçlarına uygulanan gerilimi sabit tutmaya yarayan diyotlardır.
- Devreye doğru yönde bağlandığı zaman normal bir diyot gibi çalışır. Ters yönde bağlandığı zaman ise kırılma gerilimine (zener gerilimine) kadar ilettime geçmez, kırılma gerilimi aşıldığında ise akım geçirir ve ilettime geçer. Ters gerilim kalkınca, zener diyot da normal haline döner. Zener diyotlar ters polarlamada çalıştıkları için devreye ters bağlanırlar. Zener noktası (kırılma gerilimi) değeri üretim aşamasında katkı maddesi miktarı ayarlanarak belirlenir.

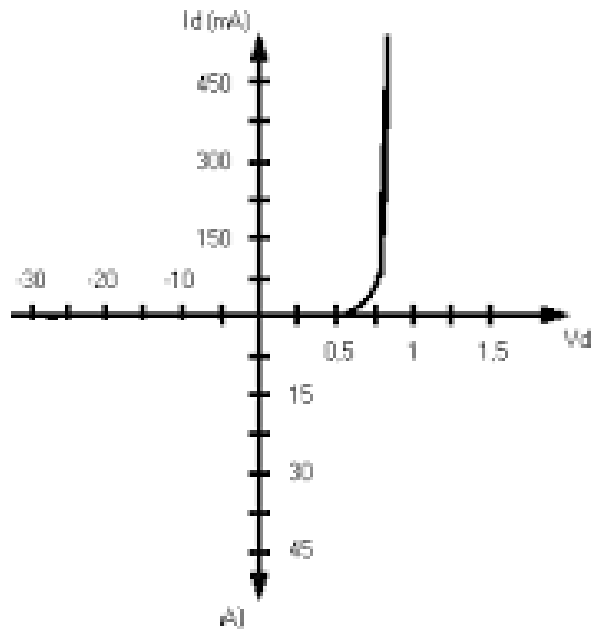
Zener Diyot

- İleri yönde polarlamalı halde normal bir diyot gibi çalışır.
- Ters polarlamalı halde, belirli bir gerilimden (zener gerilimi) sonra ilettime geçer.
- Ters gerilim kalkınca, zener diyot da normal haline döner.
- Devrelerde, ters yönde çalışacak şekilde kullanılır.

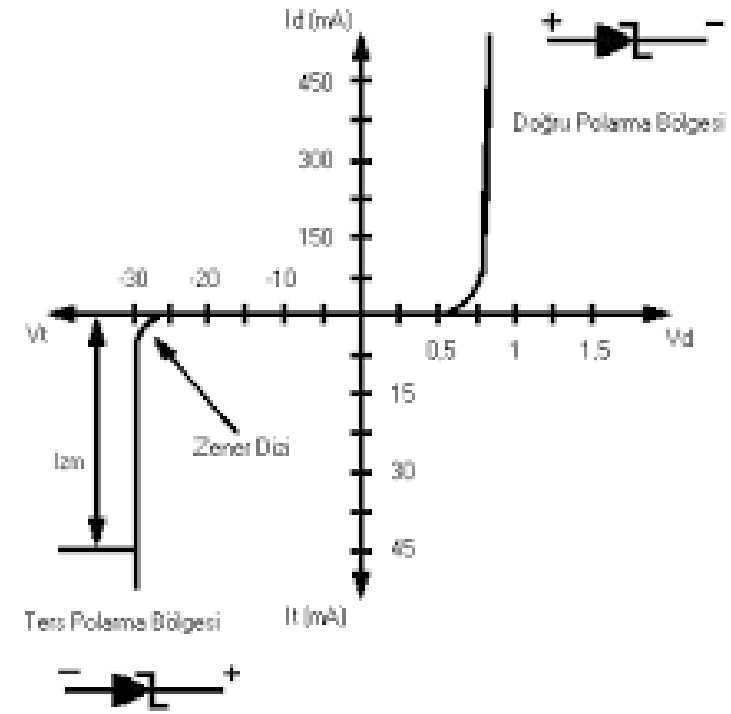

Diyot ve Zener Karakteristikleri

DIYOT

ZENER

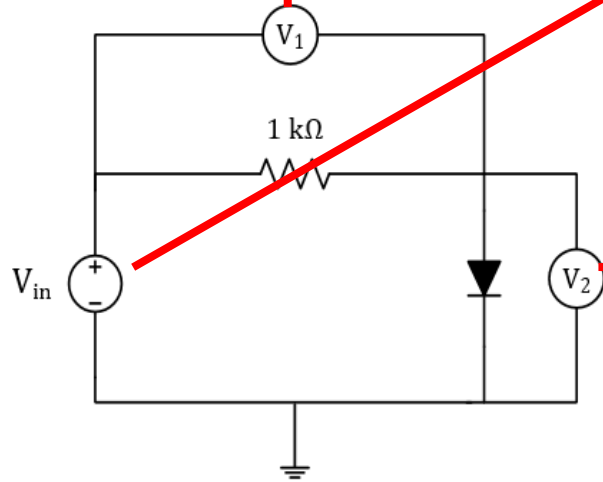

DENEYİN YAPILIŞI

- Ders kitapçığında yer alan, ders anlatımında aktarılan ve ders öncesi araştırmalarınız ile edilen bilgiler doğrultusunda föydeki boşlukları tamamlayınız.
- Şekil 1 için Silisyum diyot ile kurulan devre sonucunda Tablo 1'i, Germanyum diyot ile kurulan devre sonucunda Tablo 2'yi doldurunuz.
- Şekil 3 Zener diyot ile kurulan devre sonucunda Tablo 3'ü doldurunuz.
- LED elemanının eşik gerilimini bulunuz.
- İstenilen karakteristikleri çiziniz.
- Şekil 4 ve Şekil 5 ölçüm düzeneklerini kullanarak osiloskop ekranında XY modda karakteristik grafiklerini elde ediniz.

DENEYİN YAPILIŞI

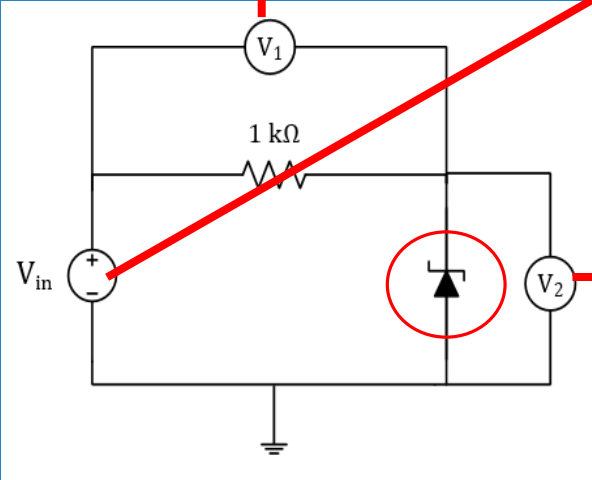
Diyot Karakteristiği

Vin	1N4001		Vin	AA118	
	V1	V2		V1	V2
-1 V			-1 V		
0.2 V			0.2 V		
0.4 V			0.4 V		
0.7 V			0.7 V		
1 V			1 V		
1.5 V			1.5 V		
2 V			2 V		
3 V			3 V		

DENEYİN YAPILIŞI

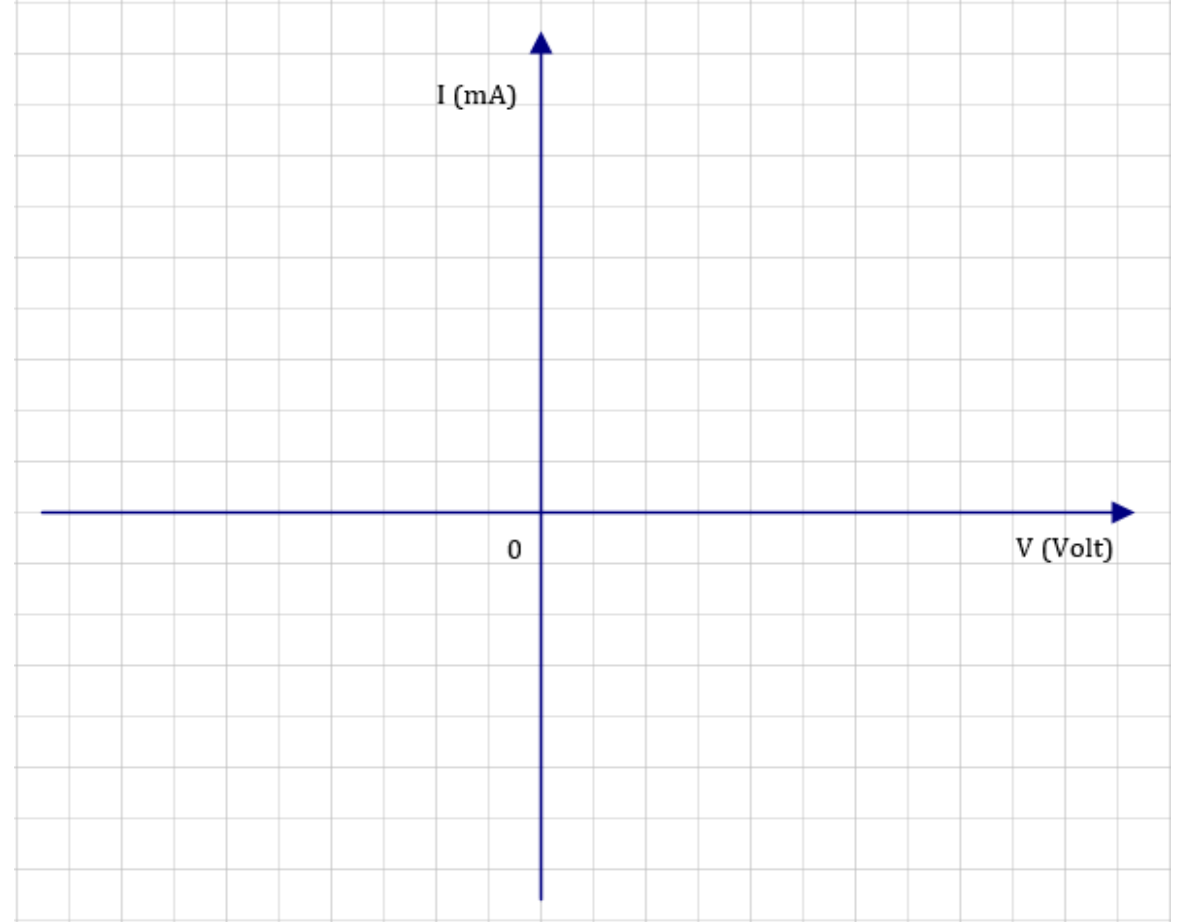
Zener Diyot Karakteristiği

V_{in}	Zener Diyot	
	V_1	V_2
-1 V		
-0.7 V		
-0.4 V		
-0.1 V		
1 V		
4 V		
6 V		
7 V		

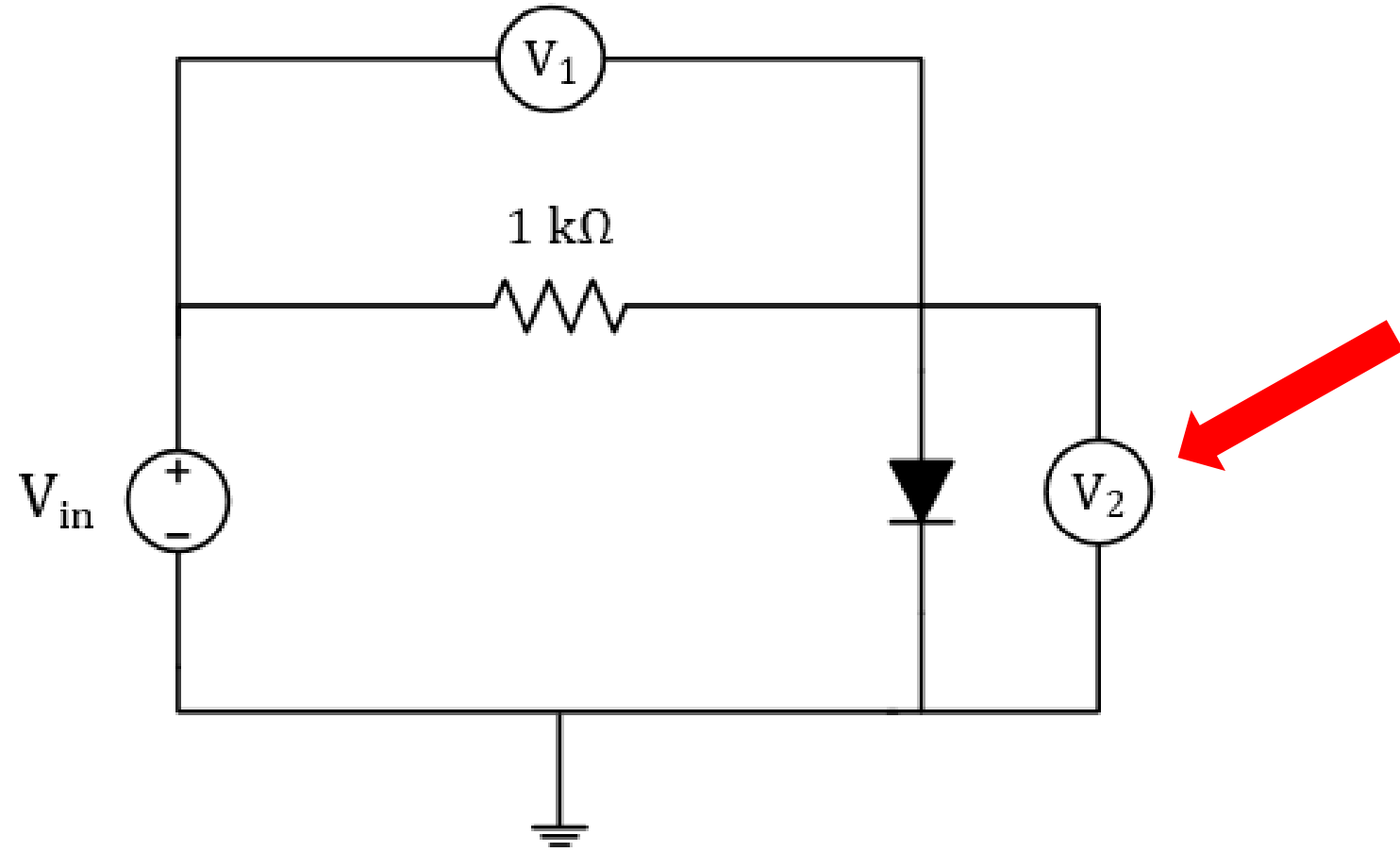
DENEYİN YAPILIŞI

Karakteristik
Grafiklerin Çizilmesi

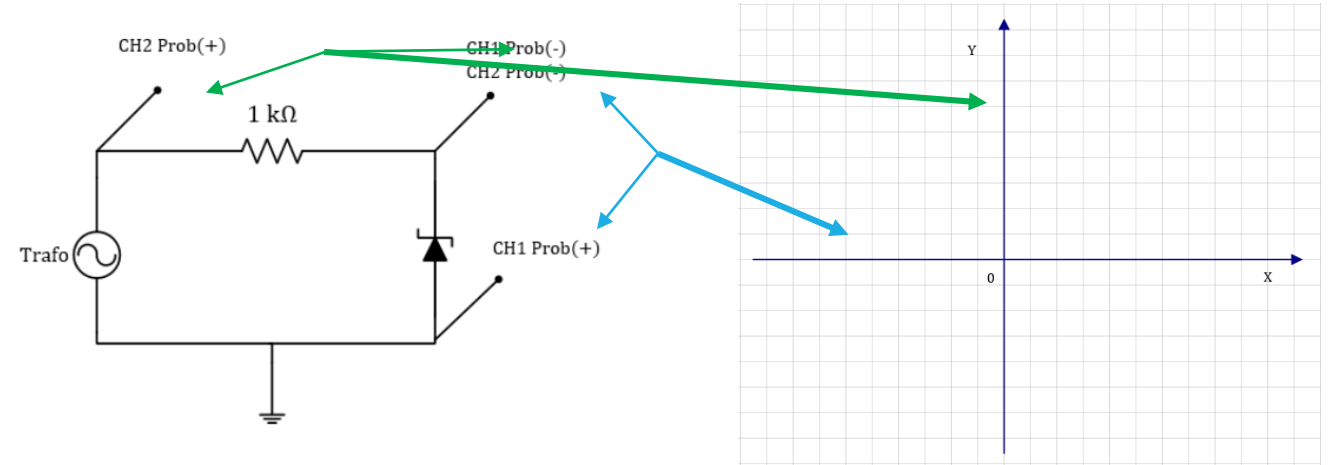
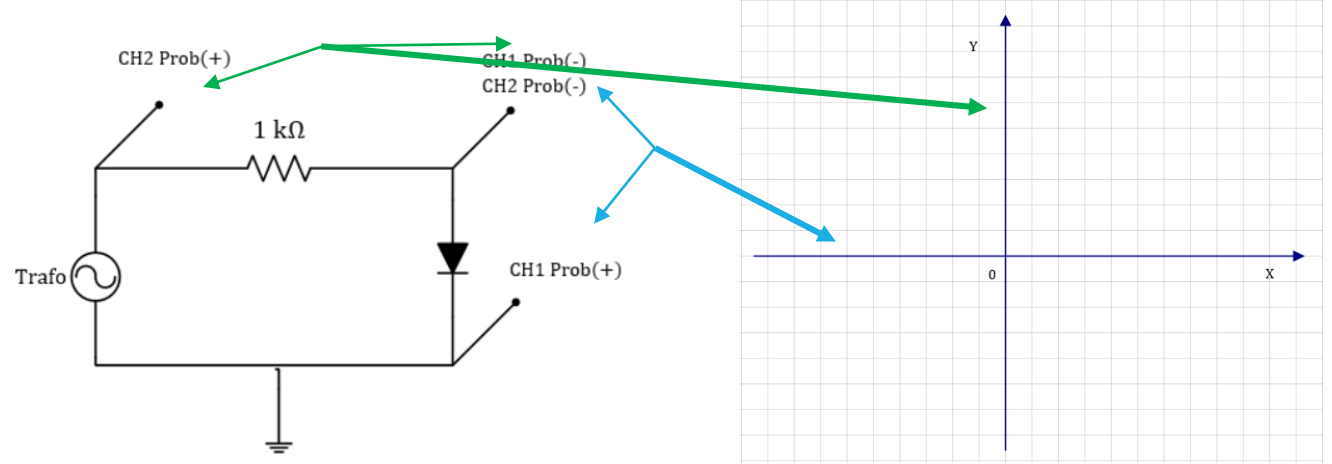
DENEYİN YAPILIŞI

LED Eşik Gerilimi

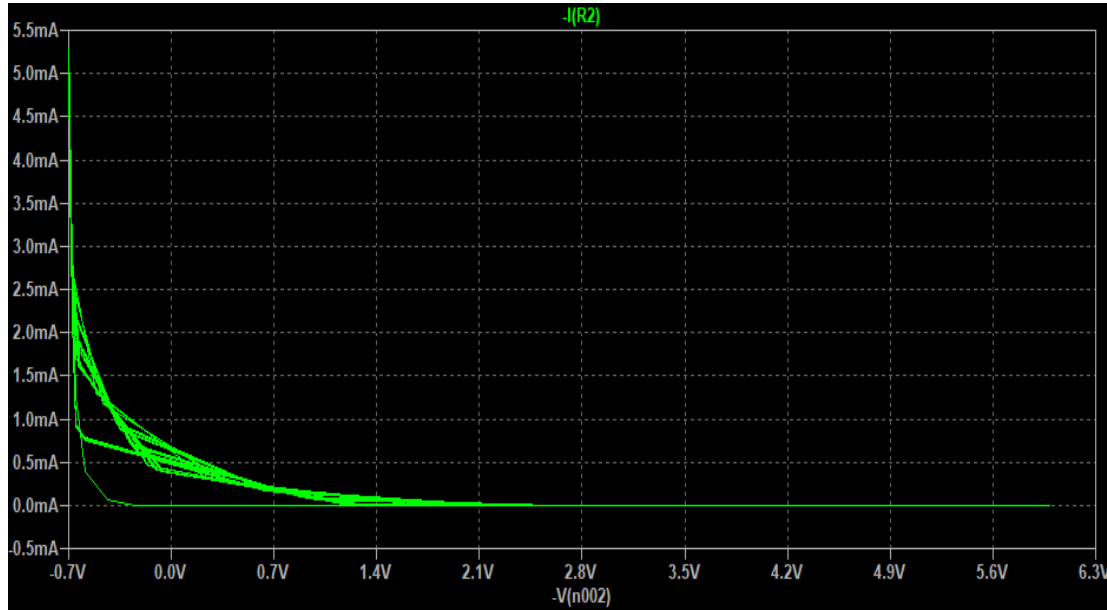
DENEYİN YAPILIŞI

Karakteristik Grafiklerin
Elde Edilmesi

Beklenen Sonuçlar

DIYOT KARAKTERİSTİĞİ

ZENER KARAKTERİSTİĞİ

